



VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega
25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din.
— Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo.
— Nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.
Telefon števil. 30-40.

Dr. Šefkija Behmen je govoril . . .

Dr. Šefkija Behmen, današnji minister brez portfelja, je bil v vladi Ljubomira Davidovića leta 1924 minister socialne politike. Takrat se je vlada pripravljala, da sprejme invalidski zakon, ki bo v simbolu »Kosovke devojke« in »Majke devetih Jugovincev in žene Jug Bogdana«, res vojnim žrtvam priznal njihove zasluge za državo. Ker pa je vlada Davidovića takrat, ko je bil stavljen ta zakon na dnevni red Narodne skupščine, odstopila, zakon ni postal zakon. Ali ohranil je častno ime »Behmenov zakon«. Po njem smo naredili naš sedanji načrt novega zakona. Na »Behmenovem« zakonu je osebno delal takratni minister soc. pol. Behmen sam. In v Narodni skupščini je imel o tem zakonu govor, ki ga prinašamo danes in ki je istotako aktualen danes, kakor je bil takrat.

Minister socialne politike, dr. Šefkija Behmen je govoril:

»Naša država in naš narod še niso plačali svojega dolga vojnim invalidom in družinam mrtvih bojevnikov.

Še po združenju so ostali v veljavi stari in zastareli invalidski zakoni za posamezne kraje. Prejšnje vlade so izdale 2 do 3 Uredbe, s katerimi so poskušale urediti nekatera važna vprašanja in ublažiti največjo bedo. Koncem l. 1921 so bile te odredbe uzakonjene z zakonom o začasni pomoči invalidom in družinam padlih in umrlih bojevnikov. Že dvakrat je bil predložen narodni skupščini zakonski predlog o reguliranju tistih vprašanj na isti podlagi za vso državo, ali skupščina radi političnih razmer ni uspela, da bi uzakonila in da bi temu največjemu socialnemu in narodnemu problemu naše države posvetila vso svojo dolžno skrb, da bi uzakonila zakon, ki bi odgovarjal razmeram in potrebam naše države.

Temu zakonu mora biti cilj, da vlije žrtvam svetovne vojne novo zaupanje v državo, da izenači vse vojne invalide in žrtve vojne v vsej državi, ter da nudi vsem čim večjo odškodnino in da dá čim več sredstev za to. In to ne samo zato, da se ustavi njihovo nadaljno propadanje, ampak mnogo več zato, da ohrani in ustvari v njih še preostalo ali le še razvijajočo moralo narodne zavesti, uma in telesne moči, da bi bila bodočnost vsem, nam in njim svetlejša, sigurnejša in boljša od preteklosti in sedanjosti.

Vlada upa, da bo ta zakonski načrt zelo pomagal priti do tega cilja. Ali vedeti treba, da tudi po uzakonitvi tega zakona slepi invalidi ne bodo zopet spregledali, invalidi brez nog ne bodo zopet hodili s svojimi nogami, popolnoma pohabljeni se vseeno ne bodo zopet mogli gibati, vdovam in otrokom se moške in očetje zato ne bodo vrnili, istotako ne staršem in bratom sinovi in bratje. Če bi lahko to dosegli, tedaj, da, tedaj bi dali vojnim žrtvam popolno odškodnino.

Zakonski načrt sicer govori in določa, da dolguje država vojnim žrtvam nekako odškodnino. Daje jo v tisti obliki, ki je v zakonu predvidena. Poleg tega pa daje država priznanje, ki je naravno in zaslužno in nudi zaščito, ki je praktično potrebna.

Naši invalidi in družine padlih in umrlih bojevnikov tudi mnogo več ne zahtevajo. Zakonski načrt je izdelan sporazumno z njihovimi zastopniki. Samo v enem, za nje vsekakor važnem vprašanju, nismo prišli v soglasje: od katerega dne se po tem zakonu naj izplačuje invalidnina?

Vlada pri najboljši volji, z ozirom na državne dohodke, ni mogla osvojiti njihove zahteve, ki je sicer upravičena. Ali vlada je odločno sklenila, da bo, na podlagi novih rezultatov socialno-gospodarske statistike vsem tistim vojnim žrtvam, ki so najpotrebnejše, začasno izpolnila njihove najpotrebnejše potrebe z draginjskimi dokladi.

Dajanje letne invalidnine, pokojnine in draginjskih doklad ni najvažnejše in najbolj praktično sredstvo za rešitev invalidskih problemov. Na ta način izdajani denar je najmanj produktiven. Invalid se ne bo mogel iznebiti občutka, da je ta denar — miloščina. Z vsemi mogočimi sredstvi se mora pobijati to rušilno prepričanje in ta črna občutek. Invalidom, vdovam in sirotam treba dati prepričanje, da se država noče in ne more odreči njihovih produktivnih moči, ampak nasprotno, država hoče storiti in poskrbeti, da njihovo zmanjšano pridobitno sposobnost ohrani, jo razvije in ojača, da bi oni tako poleg izgube svoje delovne sposobnosti, ali poleg izgube moča, očeta ali sina — ki je prej za nje skrbel — sami s svojim delom mogli sebe in svoje družine dostojno vzdrževati. Mora se ustvariti pojem, da invalidnina ni nič drugega kakor nekako materijelno priznanje za doprinešene zasluge v korist domovine in ostalim državljanom, ki niso bili v vojni.

Osposobiti invalide, vdove in vojne sirote za samostojno pridobitno delo, ustvariti jim ali okrepiti njihovo samostojno existenco, to je naloga cele države in nas vseh. S samo invalidnostjo se to ne doseže. Zato je težišče za rešitev tega problema — ki obstoja takorekoč pri vsakem invalidu, pri vsaki vdovi, pri vsaki siroti — položeno na takozvane produktivne in socialne pomoči. To je izčrpno izdelano in povedano v prvem delu tega zakonskega načrta, v odredbah o odkupu invalidnine.

Vse te odredbe bi pa ostale mrtve besede na papirju, če bi jim z drugimi odredbami ne preskrbeli izvršitve. Praktičnega izvajanja enega ali drugega načina teh raznovrstnih sredstev za pomoč, z ozirom na okolščine in potrebe v vsakem posameznem slučaju, se ne da niti zamisliti, kaj šele izvršiti, če bi se vse to delo poverilo in prepustilo državni administraciji. Zato se ni smelo spregledati, poiskati za vsa ta važna vprašanja primerne in dobre rešitve. Pritegniti treba namreč invalide in družine padlih in umrlih bojevnikov k resnemu delu. Tudi nesmoteno bi bilo, če bi se odrekli dragocenih podpor, ki nam jih lahko nudijo dobrotniki: družba, privatniki in njih iniciativa.

Radi tega priznava zakonski načrt invalidska udruženja kot zastopnike invalidov in družin padlih in umrlih bojevnikov. Preskrbel jim bo potrebna sredstva za gospodarski dvig njihovih članov in predvideva možnost, da jim poveri vršitev gotovih del, ki so potrebna ali predpisana za izvrševanje posameznih odredb invalidskega zakona.

Zakonski načrt apelira na vse javne faktorje in vse družabne sloje ter na privatno iniciativo vseh. Poziva jih, da sodelujejo z invalidskimi Udruženji, skupaj povezani v »Narodnem inv. fondu«, ter tako organizirajo in najdejo dovolj sredstev za pravilno rešitev tega težkega socialnega, gospodarskega in narodnoobrambnega problema naše države.

Devetnajst let!

Praznik združenja Slovencev, Srbov, Hrvatov v eno državo, v Jugoslavijo, je 1. december. 1818. se je pisala ta pomembna zgodovinska stran naše zgodovine. 1937 je zapisano danes in list zgodovine je obrnjen. Kaj bo zapisano v nastajajoči 20 letnici svobode in združenja?

Viteški kralj Aleksander I. je padel kot veliki ustvarjalec močne Jugoslavije.

Njegov sin, Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. nadaljuje veliko delo.

Mi bivši bojevniki — še živeče vojne žrtve, ki smo s svojo krvjo in z življenjem polagali temelje veliki hiši Slovencev, Srbov, Hrvatov — zdaj pozabljeni, verjamemo, da bomo 20 letnico obstoja velike hiše — naše Jugoslavije glorificirali pod okriljem novega invalidskega zakona, da ne bo več solza in vzdihov v hiši, ki smo jo zidali pred devetnajstimi leti. In bomo čuvali Jugoslavijo!

Bomo čuvali našega kralja!

Bomo čuvali Njegov prevzvišeni dom!

Priznavam, da je dosedanje nezadostno in nepravilno delo rušilo in onemogočevalo mnogo kaj. Treba je, da se vse to popravi in uredi tako, kakor bi moralo biti urejeno že davno. »Narodni inv. fond« bo in mora vzbujati, poživljati in družiti ohlajeni pojem domoljubja in narodne morale, moral bo združiti umne in materijalne sile v naši družbi in državi. Moral bo s smotrenim in intenzivnim delom ustaviti propadanje vojnih žrtv. V njih se mora vzbuditi prepričanje, da je država in družba s tem zakonom krenila na pravo pot in začela odplačevati svoj dolg in da bo preskrbela dostojne samostojne existence vojnim žrtvam.

Od hitre rešitve in pravilne primembe tega zakona je odvisna usoda okrog 500 tisoč naših državljanov, pa naj bodo to vojni invalidi ali vojne vdove ali vojne sirote, ali siromašni starši in bratje umrlih in padlih bojevnikov.

Ta številka bi bila večja, če bi vzeli v obzir tudi otroke in žene osebnih vojnih invalidov in ostale člane družin padlih in umrlih bojevnikov. Imeli pa bodo vsaj tako indirektno koristi od tega zakona.

Ali že številka 500 tisoč kaže, kako zelo je zmanjšana produktivna moč našega naroda. In zato je v korist države, da to moč poveča in okrepi ter jo dovede do produktivnega dela.

Zakon je narejen tako, da se lahko uporabi tudi za preteklost. Njegova vrlina je v tem, da popravlja gotove, do sedaj narejene napake. Poleg tega pa prinaša ravnopravnost in zaščito v enaki meri vsem vojnim invalidom, vojnim vdovam in sirotam ter staršem po vsej državi ter briše dosedanje razlike, ki so bile tudi vzrok, da se razmere v naši državi še niso tako hitro konsolidirale.

Invalidski zakon in narodna obramba

Primer, kakor ga je dal invalidski zakon 1929 na naraščaj jugoslovanskih državljanov, ki je zanimal priznanje in spoštovanje vojnih žrtv in skrb zanje, je tako očigleden in usoden, da ne moremo molčati.

Naše zahteve, to je zahteva Udruženja vojnih žrtv, da se mora ta zakon ukiniti in uzakoniti nov, human, socialen, pravičen in državno dostojen invalidski zakon, niso samo zahteve zato, da bodo sedanje vojne žrtve preskrbljene in priznane. Da, naša zahteva je tudi v tem in sama po sebi razumljiva, vendar pravi namen je, da se vzgoji domoljubje v naraščajoči, domoljubje, ali kakor se govori — patriotizem, do svobode, do svobodne države, do Jugoslavije.

Zakon 1929 je to domoljubje tako rekoč moril, uničeval. Otroci vojnih žrtv s škripajočimi zobmi gledajo in opazujejo, kako se postopa z njihovimi starši — ki so ali pohabljeni ali bolni vojni invalidi z njihovimi materami, ki so kot vojne vdove prepuščene mili volji, in ker ti otroci tako sami na sebi čutijo bič tega ponižanja in teh žrtv. Pa ne samo otroci vojnih žrtv. Tudi ostali — doraščajoča mladina gleda na to. Da se v njej ne poraja občutek domoljubja pri vsem tem, ni treba niti pripovedovati. Kje bi naj bila volja za požrtvovanje za domovino, če pa ta domovina potem noče nič slišati o žrtvah.

In zato je naša prva in ena izmed velikih zahtev, da mora biti novi zakon tudi dostojen države, tak, da bo vliil ljubezen do nje v srca prihajajoče generacije.

Kako lepo pripoveduje srbska narodna pesem o Kosovki devojki. Kaj priča ta pesem? Da so že v davnih časih za svoje invalide skrbeli z vso ljubeznijo in priznanjem. Ta pesem govori o prvem srbskem vojnem invalidu iz časov bitke na Kosovem polju, Orloviću Pavlu, ki je šel na bojišče in bil ranjen. Kako poje?

»Uranila Kosovka devojka,
ona ide na Kosovo ravno,
pa se mlada po razboju šeče,
te prevrče po krvi junake;
kog junaka u životu nade,
umiva ga ladjanom vodicom,
pričešuje vinom crvenijem,
i zalaže lebom bijelijem.
Sudbina je namerila bila,
na junaka Orlovića Pavla,
na kneževa mlada barjaktara,
i njega je mlada našla u životu...
Obe su mu noge polomljene,
i obadve ruke do ramena...«

Glejte, in tega invalida je obvezala, nahranila in oskrbela — to je simbol, da so skrbeli za vojne žrtve.

Kaj pravi pesem o carici Milici, o majki devet Jugovica?... To so vojne vdove in matere, katerim so padli možje

in sinovi — in pesem jih slavi, daje jim priznanje.

Tako se je vzgajala pri Srbih in pri vseh narodih narodna ideologija, ki je skozi cela stoletja jeklenila narod, da je zlomil naposled okove suženjstva.

Le čudo nenavadno je bilo takratno leto 1929, ko so nepatriotski duhovi rodili nepatriotski zakon ter razgnali vojne žrtve.

In z ozirom na veliki duševni vpliv, ki ga ima dober invalidski zakon na narod, na njegovo čustvo domoljubja, na narodno obrambo, se ne sme več odlašati. Finančni momenti ne smejo vplivati na to. Poglejte francosko republiko, ki daje bivšim bojevnikom, katerih je, kakor je pripovedoval pri svojem obisku meseca oktobra v Beogradu francoski minister pokojnin. Albert Rivijer, sam težki invalid, 4 milijarde 300 milijonov in vsak dobiva letno pokojnino 500 frankov. Vojna vdova dobiva letno 2840 frankov pokojnine, starši 1900 fr. Invalid pa, glede na procenke invalidnosti, 12 do 15 tisoč letno. Itd.

In ni čuda, da je vsak Francoz ponosen, da je Francoz.

Francoska republika, njeni državni, njena javnost, tisk, vsi razumejo, kaj so za državo bivši bojevniki, kaj so vojne žrtve in ne štedijo frankov.

Pričakujemo in verjamemo, da bo vsa jugoslovanska javnost stopila odločno z zahtevo, da se mora vojne žrtve priznati in uzakoniti zakon, ki bo vzgajal poleg vsega drugega močno narodno obrambo.

*

Naše akcije v Sloveniji za novi inv. zakon so zelo živahne in naše občine, županska zveza, so se zavzele z vso odločnostjo za novi invalidski zakon.

Tako nam poročajo razni krajevni odbori o občinah, ki so v njihovem delokrogu, da imajo seje, na katerih sklepajo spomenice, ki jih potem pošiljajo vsem odločujočim osebnostim v državi.

Prinašamo nekaj izmed mnogih. Zakaj vse objavljati, je prostora premalo.

Novo mesto. Od Krajevnega odbora v Novem mestu smo prejeli sledečo spomenico, ki jo je občinski odbor na svoji seji dne 3. nov. 1937 soglasno sprejel in odposlal sledečim uglednim in za naše zahteve odločujočim osebam: g. dr. Korošcu, ministru za notranje zadeve, g. dr. Kreku Mihi, ministru brez portfelja, g. banu dravske banovine, gg. dr. Kocetu Juriju in dr. Režeku Josipu, nar. poslancema, ter gg. senatorjem Hribarju Ivanu, dr. Josipu Ploju in Puclju Ivanu. Spomenica je kratka in jedrnata. Zato pa pove več, kakor cele pole popisanega papirja. Glasi se:

Občinski odbor je na svoji dne 3. nov. 1937 sklenil poslati Vašemu blagorodju tole pismo:

Občinski odbor Vas prosi, da storite kar je v Vaši moči, da se uzakoni nov invalidski zakon, ki bo resnično vojnim žrtvam, njihovim vdovam in sirotam prinesel prepotrebne pomoči in jim dokazal, da niso zapuščeni in pozabljeni temveč prav tako otroci Jugoslavije kakor vsi drugi. Vse opisovanje in naštevanje nesreč in krivic, ki so jih pretrpeli, je popolnoma nepotrebno, saj jih vidimo dan na dan med nami, najbolj sirotne med sirotnimi in gledamo njihovo gorje. Dolgo se je odlašalo, toda treba je preiti k dejanjem in vrniti voj. žrtvam njihove pravice, ki se zanje že toliko časa zaman potegujejo.

Predsedstvo mestne občine Nov. mesto, dne 6. nov. 1937. — Št. 4295.

Predsednik: Dr. Polenšek, I. r.

Delovodja: Avsec, I. r.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov Novo mesto se za storjene socialne ukrepe v prid nas vojnih žrttev tako v svojem imenu kakor v imenu svojih 328 članov najtopleje zahvaljuje g. županu dr. Polenšek Marjanu, možu globokega socialnega čuta, kakor tudi spoštovanim sodelavcem, gg. občinskim odbornikom, z iskreno željo, da bi ostali dolga leta na svojem položaju s sposobnim, politično mirnim, gospodarsko zrelim, v vsakem oziru pravim ljudskim županom na čelu.

Občina Dolenji Logatec nam piše: V prigrbu Vam pošiljamo en izvod naše predstavke na vse odločujoče čini-

telje, z vročo željo, da bi naš skupen boj rdil obilo sadov v korist naših najbednejših vojnih sirot in žrttev vojne.

In ta predstavka — spomenica — se glasi:

Občinski odbor občine Dolenji Logatec je na svoji seji dne 18. novembra 1937 soglasno sprejel sklep, da se podpre stremljenje vojnih invalidov, vdov in sirot v njihovi upravičeni borbi za pravično ureditev njihovega gmotnega položaja z novim invalidskim zakonom.

Invalidski zakon iz leta 1929 je krivičen in nehuman do onih žrtv, ki so s svojimi življenji, s svojo krvjo pomagale ustvarjati našo skupno veliko in lepo domovino.

Invalidski zakon iz leta 1929 ne vzgaja patriotizma, zato je potrebna čim prejšnja, odnosno takojšnja sprememba istega.

Le z novim invalidskim zakonom, v katerem morajo biti popravljene vse dosedanje krivice do naših invalidov, vojnih vdov in sirot, se bomo vsaj deloma oddolžili njim, ki so žrtvovali in darovali največ na oltar naše skupne domovine.

Novi invalidski zakon mora biti kulturno ogledalo, ogledalo soc. pravičnosti in humanosti ter mora prednjačiti vsem ostalim zakonom v državi, da bo tako delal čast državi ne le na znotraj, temveč tudi na zunanaj.

Visokospoštovani gospod!

Vi kot zastopnik našega ljudstva se naprošate, da ukrenete vse potrebno, da zastavite vse svoje sile na to, da se krivični invalidski zakon iz leta 1929, čim prej popravi z novim invalidskim zakonom, kateri mora biti res nov, t. j. socialen in human do naših največjih žrtv vojnih invalidov, vojnih vdov in njih sirot. Obupno stanje vseh vojnih žrtv se mora z novim invalidskim zakonom takoj popraviti dokler je še čas in ni zamujeno. Ker vemo, da Vam je na srcu dobrobit našega naroda, smo trdno prepričani, da boste ukrenili vse, kar je v Vaših močeh, da tako rešimo naše najbednejše — vojne žrtve. To ne zahteva samo socialni čut, temveč predvsem interes države in domovine.

Občina Dolenji Logatec.

Predsednik: Tršar Gregor s. r.

Delovodja: Guček Janko s. r.

In tako slede spomenica za spomenico od raznih občin. Knjiga bi nastala, če bi vse priobčili...

*

Krajevni odbori poročajo, kako delajo občine v njihovih krajih in nam pošiljajo kopije spomenic, ki so bile poslane enako, kakor jo je poslala občina Novo mesto.

K. O. Kamnik, Trebnje, Semič, Metlika, Mokronog, Moravče itd., itd., poročajo, kako se občine v njihovih krajih zanimajo in delajo ter pošiljajo spomenice. Žal, moramo pa tudi povedati, da je nekaj Krajevnih odborov, ki nam še niso nič sporočili, kako je pri njih.

Naj nikdo ne pozabi pregovora: Kuj železo dokler je vroče.

Središnji odbor je z vso paro na delu, da zainteresira odločujoče kroge o vsem, da jim pokaže vse krivice.

Vsi delamo in naše delo mora biti ovenčano. Dvajsetletnica obstoja, osvoboditve in združitve Jugoslavije, dne 1. decembra 1938, mora biti tudi velik in slovesen praznik za vojne žrtve. — Nov, pravičen, socialen invalidski zakon mora takrat že biti uzakonjen in vse vojne žrtve priznane.

Finančni minister zahteva za 1-27 milijarde dinarjev več dohodkov

Vlada je predložila narodni skupščini državni proračun za l. 1938-39 v znesku 12 milijard 180 milijonov dinarjev.

Proračun je od letošnjega za 1 milijardo 27 milijonov višji.

Proračun ministrstva za soc. politiko znaša 244.9 milijonov dinarjev več kakor letos.

Ministrstvo vojne zahteva za 313 milijonov več kakor je bilo letos.

Vojne žrtve nestrpno zahtevajo nov invalidski zakon

(Dopis.)

Že več kot tri leta nam obljubujejo odločujoči činitelji nov, human, socialen in pravičen invalidski zakon. Vojne žrtve vprašujejo dnevno svoje odbornike, kdaj bomo dobili nov invalidski zakon in kdaj bomo zopet dobili to nazaj, kar so nam neopravičeno kratkoma odvzeli. Kdor ima dnevno opravka in kdor pozna natančno vso bedo in gorje teh najrevnejših sotrpinov, edino ta more razumeti taka vsakdanja vprašanja. In kaj naj odgovarjajo njihovi tovariši na to? Naše glasilo »Vojni invalid« jih sicer stalno obvešča o stanju našega najvitalnejšega vprašanja, vendar imamo vtis, da jim mirno in pohlevno napisana beseda ne more več zadostovati in jim dati zagotovila uresničenja danih obljub, ker nam niso še do danes odgovorni činitelji istih izpolnili.

Naša dolžnost je, da pozna vsakdo, to je vsa naša javnost, naše gorje in bedo. Naše glasilo naj bo tedaj natančno ogledalo, ne le naših prav skromnih pravic, ampak tudi nešteti krivice in nepopisnega trpljenja po krivdi veljavnega invalidskega zakona. Vsak tak primer, ki bije socialni pravičnosti v obraz in ki jemlje že pridobljene pravice kar z eno potezo peresa, mora biti celi javnosti poznan, da bomo prav vsi poučeni, kako nesocialen, nehuman in krivičen je sedanji invalidski zakon. Naši tovariši so prav zadovoljni s pisanjem »Vojnega Invalida«, ki je zadnje mesece odločnejši in glasnejši. Naj »Vojni Invalid« še krepkeje s takimi članki in dopisi stalno obvešča našo javnost. Res je namreč to, da naša javnost ni dovolj poučena o preskrbi in zaščiti vojnih žrtv. Razširjeno je ce-

lo mnenje med nepoučenimi, da uživajo vojne žrtve itak ono zaščito, ki jim pripada po vseh zakonih pravičnosti in človečnosti. In tega smo pač res krivi sami — »Vojni Invalid« vsa ta leta ni o tem javnosti obveščal.

Krajevni odbor UVI v Mariboru je na svoji seji dne 19. nov. enodušno odobril tako odločno pisanje našega glasila in prosi O. O., da naroči uredništvu, da naj v bodoče še glasneje in prepričevalneje pove široki javnosti, kje in kako nas neusmiljeno tepejo mrtvi, brezčutni paragrafi tega nesocialnega invalidskega zakona. Predolgo smo mirno in pohlevno čakali in upali, da nam zboljšajo naše neznosne, bedne razmere. Zdaj vsaj, po celih 19 letih, povejmo vsemu svetu mirne duše, kako so delali z nami in niso hoteli pravično in socialno rešiti tega državno-narodnega vprašanja — zaščite in oskrbe vojnih žrtv. Naša doraščajoča mladina dvomi o hvalečnosti in dolžnosti domovine do onih neustrašenih sinov, ki so v obrambo svoje domovine žrtvovali svoje najdražje — zdrave ude in življenje, ker vidi, kako slabo ali sploh nepreskrbljeni so vojni pohabljeni, vojne vdove in sirote. Odločujoči činitelji naj se vsaj zavedajo, da je naša mera trpljenja in potrpljenja do vrha polna in da naj vsaj v zadnjem trenutku uvidijo, da je rešitev invalidskega vprašanja državno-obrambne, vzgojnega in socialnega pomena, ako bo domovina znala rešiti invalidsko vprašanje v splošno zadovoljstvo vseh pohabljenec in osirotelih žrtv svetovnega klanja. — Franjo Geč, predsednik K. O. v Mariboru.

Tistim, ki delajo invalidski zakon, v premislek!

(Dopis.)

Narod, ki ne priznava vojnih žrtv in njih zaslug, ki se ne zmeni za vojne pohablence in vdove padlih mož, tak narod ne zasluži svobode, ki jo je prejel iz rok vojnih žrtv!

Narod, ki se izogiblje vojnih žrtv, jih prezira in se jim celo posmehuje, tak narod ni vreden svobode, ki so mu jo izvojevale vojne žrtve!

Narod, ki pusti vojne žrtve brez strehe in koščka kruha, ki pusti vojne žrtve po cestah od gladi in vsega hudega konec jemati, ne zasluži svojega bogastva in svobode!

Narod, ki se sramuje vojnih žrtv, ki so dale kri in zdravje in eksistenco zanj, ne zasluži biti imenovan »kulturn narod«.

Narod, ki tepta vojne žrtve s krivičnim zakonom, ki hoče s krivičnim zakonom prisiliti vojne žrtve, da od bede poginejo, ker so mu nepotreben balast, tak narod ne zasluži svobode, ne zasluži življenja. Izginil bo s površja zemlje, ker ne zasluži imena »narod« in ne zasluži, da bi ga grelo isto sonce, ki si je na lačne, zavržene, v prah po-teptane vojne žrtve-mučenike!

Naš narod pa ni in noče biti tak, zato bo priznal vse vojne žrtve; vse njihove zasluge bo nagradil. Naš narod ne bo preziral voj. žrtv in se jim ne bo posmehoval. Dal jim bo pošteno in krvavo zaslužen kruh in streho zato, ker je naš narod »kulturn narod«, ki ceni pravico nad vse. Naš narod bo dal voj. žrtvam pravičen invalidski zakon za svobodo, ki jo je prejel iz rok do sedaj pozabljenih in zaničevanih. In zato verjamemo, da tisti, ki so zdaj do- ločeni, da delajo zakon, bodo naredili res pravičnega in za narod dostojnega.

Krajevni odbor v Krškem poziva vse člane in članice, da vsaj do 15. decembra plačajo dolžno članarino in naročnino. Vsi oni, ki še niso prevzeli novih članskih knjižic, naj jih čimprej prevzamejo, ker jih Krajevni odbor zaradi stroškov ne bo po pošti pošiljal.

Vsi invalidi, ki želijo imeti železniške legitimacije, naj do 15. decembra prinesejo svojo najnovejšo in še nerabljeno fotografijo, zadnje rešenje in 20 Din.

Da se ne pozabi...

Narodni poslanec g. Mihael Benčič iz Ptuja, ki je tudi posestnik, je vrnil brošuro »Beseda o zaščiti vojnih žrtv«, češ, da je ne sprejme.

Narodni poslanec dr. Fran Klar iz Dolenje Lendave, ki je drugače banski zdravnik, je vrnil brošuro »Beseda o zaščiti vojnih žrtv«, češ, »ne prima se«!

Zapišemo to, da se ne pozabi.

...

Murska Sobota

Krajevni odbor v Murski Soboti naznanja vsem svojim članom, da bo od 1. decembra 1937 naprej tajnik sprejemal člane samo ob uradnih dnevih in sicer: vsako sredo in nedeljo dopoldne od 8 do 11. Obenem pozivamo in prosimo vse one člane, ki so v zaostanku s članarino, naj jo poravnajo čimprej, ker se leto približuje h koncu in da tajnik ne bo imel z iztirjavanjem nepotrebnega dela.

Tajništvo Krajevnega odbora v Murski Soboti poziva vse tovariše voj. invalide, ki imajo stare železniške legitimacije in hočejo imeti nove, da v svrhu zamenjave istih pridejo v tajništvo najkasneje do 15. dec. t. l. Po tem roku se ne bo sprejemalo naročil za legitimacije. To velja tudi za invalide, ki do sedaj še niso imeli legitimacij in bi hoteli si te naročiti. Vsak naj prinese: 1. Izvršno rešenje Viš. inv. sodišča; 2. novo sliko v velikosti 6x9 cm; 3. 20 dinarjev za takso.

Kdor še nima rešenja po zak. iz l. 1929, mora imeti potrđilo finančne direkcije, da mu invalidnina ni ustavljena.

Albin Prepeluh

25. novembra 1918 je bila ob 4. uri popoldan seja pri poverjeništvu za socialno skrb Narodne vlade v Ljubljani. Razpravljala je o pomoči, o podporah, o šolanju z bojišč vračajočih se vojnih invalidov in bojevnikov.

Albin Prepeluh, takratni komisar za socialno skrbstvo in za invalide, je govoril:

»Zdravniške komisije pri raznih dopolnilnih poveljstvih so nehale poslovati. Vojni invalidi trpe škodo. Mora se vse ukreniti, da se zaščiti in da se pomaga vojnim žrtvam. Pri vodstvu zdravniških komisij morajo biti zastopani tudi invalidi. Če so bojevniki morali biti na bojiščih in braniti meje, naj bodo odločujoči tudi v preskrbi za sebe in svoje. Kaj se je ukrenilo glede Golnika? To je bojevnika lastnina. Treba narediti tečaje za invalide in sicer: kmetijskega, za tehnično risanje, za knjigoveze, za pletenje, za brivce, za tapetnike; na slovenski trgovski šoli naj se uvede praktično delo v zadrugah. Naj se uvedejo tečaji na kmetijski šoli pri Sv. Juriju na Štajerskem glede mlekarškega tečaja. Kaj je z denarjem, ki ga je dal deželni odbor na razpolago?« itd.

Umril je mož in v ponedeljek 22. novembra 1937 je bil njegov pogreb. Bil je največji pobornik za pravice siromašnih, kulturni in socialni delavec in



velik prijatelj vojnih žrtev. On je bil v takratni narodni vladi eden najbolj agilnih in vnetih pobornikov za preskrbo vojnih žrtev in smo izmed drugih, citirali njegov govor na eni od teh sej.

V naših srcih bo ostalo ime Albina Prepeluha v svetlem spominu.

Tvrdba Bonač in Sin v Ljubljani je v znak sožalja in mesto venca na grob poslala Oblastnemu odboru Udruženja vojnih invalidov 300 Din, za kar ji v imenu vojnih žrtev topla zahvala.

Naše gibanje

Kranj. Krajevni odbor UVI. v Kranju je na svoji seji dne 17. t. m. razmotril o pritožbah članstva glede novih železniških legitimacij. Poudarjati moramo, da pri drugih društvi dobivajo žel. legitimacije, ki stanejo 3 do 5 Din, za nas pa, ki smo vojne žrtve, stanejo 20 Din. Zaradi tega naprošamo Oblastni odbor, naj v tej zadevi posreduje pri žel. direkciji za znižanje teh taks.

Druga pritožba članstva je: specialna komisija je že pred enim letom pregledala nekatere vojne invalide, težke, a inv. sodišče v Ljubljani pa ne da nobenega odgovora tem invalidom. Tudi v tej zadevi naj bi posredoval Oblastni odbor pri inv. sodišču v Ljubljani.

Tretja pritožba članov in članic je glede zaposlitve mladine vojnih žrtev. Zaradi zaposlitve moramo omeniti, da če kdo teh omeni v prošnji, da je njegov oče vojni invalid ali mati vojna vdova, dobi odgovor, da oče dobiva pokojnino, pri materi velja isto. Te prošnje so odbite če prosí za zaposlitev v državno, samoupravno ali privatno službo. Dobi vedno enak odgovor. Tudi to bi bilo potrebno, da Oblastni odbor na kak način posreduje pri banski upravi v Ljubljani.

„Grobovi tulijo...“

bo knjiga, ki jo izda Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov te dni.

Knjiga je obtožba vseh krivic, krik po pravici, opis dogodkov, slika zgodovine in tistih, ki so ustvarili Jugoslavijo.

V nji bodo slike z bojišč, z Doherdoba in drugod.

Pisana je, da javnost vidi vso krivico in vse grehe, ki so jih morali in morajo prenašati vojne žrtve. Zato naj vsak Krajevni odbor piše, koliko izvodov je želi. Porazdeliti mora knjige med ljudi, ki čitajo, ki se zanimajo za vojne žrtve, med ljudi, ki so o nas napačno poučeni, med vse, ki imajo besedo, katera se sliši.

Knjiga se bo razdajala brezplačno. Stroški so pa veliki. In če Krajevni odbori najdejo kogarkoli, ki bi se mu ne zdela škoda, kaj za tisk te knjige žrtvovati — naj hvalježno sprejmejo in nam pošljejo.

V nas vseh je, da vsak po svojih močeh, po svoji sposobnosti in po svoji energiji in volji prispevamo, da se uzakoni invalidski zakon, načrt, kakršnega smo predložili.

Oblastni odbor.

Kajti danes te brez protekcije ne sprejmejo v službo.

Krajevni odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da bo imel svoj občni zbor dne 6. januarja, v slučaju slabega vremena pa 9. januarja 1938. Obenem bo tudi obdaritev članstva za božičnico. Na ta občni zbor vabimo tudi delegata Oblastnega odbora iz Ljubljane. Občni zbor se bo vršil vsled odstopa predsednika.

VSEMU ČLANSTVU KO. JESENICE, SEDANJEMU IN BIVŠEMU.

Po »zaslugah« različnih invalidskih zakonov, ki so bili vse prej kot pravični, se je tekom osemnajstletnega obstoja Krajevnega odbora Jesenice število članstva znižalo od približno 180 članov na borih 56, med katerimi pa je še vedno nekaj tako idealnih, da kljub temu, da so jim invalidski zakoni pravice prikrajšali, ozir. odvzeli, vztrajajo in so ostali zvesti člani do današnjega dne.

Še nikdar nismo bili tolikanj optimistični v pogledu na projekte novih invalidskih zakonov, kot smo sedaj, ko smo v »Ratnem Invalidu« in v našem listu čitali osnutek novega invalidskega zakona. Poleg tega imamo zagotovilo ministrstva soc. politike, da bo omogočil pravičen invalidski zakon, ki bo popravil vse krivice, prizadejane vojnim žrtvam zadnjih osemnajst let. Kako bi torej ne bili optimisti in z razumljivo napetostjo ne pričakovali dne, ko bo zakonski osnutek predložen narodni skupščini in senatu.

Ker bo zakon v kratkem postal dejstvo, je jasno, da bo staro, t. j. nekdanje članstvo prihajalo z različnimi dokumenti in zahtevami po ureditvi njihovega odnosa do novega invalidskega zakona, v navalu pa takrat ne bo mogoče ustreči vsem in vsakomur, kakor bi želel, vsaj ne naenkrat. Zato pa tem potom pozivamo vse nekdanje člane in članice, da obnove svoje članstvo ter se v nedeljo, dne 12. decembra ob dveh popoldne zglasijo v vrtcu družbe sv. Cirila in Metoda na Jesenicah, Cankarjeva cesta, ter prinesejo svoje spiske in dokumente.

Istotako pa naj se ob tej priliki zglasijo vsi člani in članice, ki imajo eventualne zaostanke na članarini ter isto poravnajo. Kdor ne bo imel članske knjižice v redu, ne bo mogel priti v poštev pri morebitni razdelitvi božične podpore.

Kraj. odbor Jesenice.

NOVO MESTO. — Člani in članice! Občni zbor naše krajevene organizacije bo dne 6. januarja 1938 ob pol 10. uri, to je na Sv. Treh kraljev dan, kakor lani v mestni sejni dvorani (na rotovžu). Udeležba vseh članov in članic je stanovska

dolžnost. Vabljeni pa so tudi nečlani, ako je kdo pri nas še neorganiziran. Občni zbor se vrši po običajnem sporedu. Povabili smo delegata iz Ljubljane, ki nam bo pojasnil, kako daleč je napredovalo delo z novim, težko pričakovanim invalidskim zakonom in razne druge stvari, ki vas zanimajo. Povabili smo tudi našega priljubljenega tajnika Oblastnega odbora Vuka Ivana, znanega in zaslužnega kritika za naše pravice, ki je spisal glasovito knjigo o kričečih krivicah vojnih žrtev »Beseda o zaščiti vojnih žrtev«, v kateri je drastično obelodanil naše gorje in krivice, ki se nam gode, ki je znan kot objektiven kritik po strokovnih člankih in priljubljenih pripovedkah v našem listu »Vojni Invalid«, kakor tudi po raznih poučnih, zanimivih člankih v naših slovenskih listih. To je tisti naš zaslužni tovariš-sotrpin, ki je razumel s svojo mojstrsko potezo peresa, s sodelovanjem ostalih poštvalnih in zmornih članov Oblastnega odbora, pritegniti na nas — pozabljene vojne žrtve — pozornost, sočutje in pomilovanje vse poštene in sočutne naše javnosti. Iz njegovega zunanega, čeprav privlačnega in družabnega nastopa, bi se ne dalo sklepati, da je tega zmožen. Zato vam bo v veselje, da ga spoznate. Povabili bomo tudi več krajevnih zastopnikov naših oblasti. Po njih odzivu bomo sklepali, koliko iskrenega in odkritega sočutja dele z nami nesrečniki, ki smo dali vse najdražje za svojo domovino.

Pred občnim zborom se bo od 8. ure dalje pobirala tam članarina in naročnina za list »Vojni Invalid«. Kdor od priznanih invalidov — vdove in sirote še za enkrat niso prišle v poštev po izdanem pravilniku — se hoče poslužiti ugodnosti 12 kratne polovične vožnje na leto, mora prinesiti s seboj novo sliko, sodno overovljen prepis uverjenja, zraven pa še 20 Din v gotovini za novo železniško legitimacijo. Vse stare žel. legitimacije od novega leta dalje niso več veljavne. Ker na dan obnega zboru radi kratkega časa ne bo mogoče vsem izpolniti obveznosti in ker bo vsak ta dan rajši slišal in vprašal po važnejših stvareh, pozivamo vse članstvo, da zadosti svoji dolžnosti do organizacije že v mesecu decembru takoj po objavi v listu ali pri predsedniku Lukmanu ali pa pri tajniku Juraku. Mnogi so to storili že pred objavo v listu iz lastnega nagiba in plačali vse do konca leta 1938. Poudarjamo pa jasno in odkrito, da mi nikogar ne silimo k temu, ker bo korist le posameznika, ne pa naša. Če bi ne imeli svojega »Udruženja«, bi nas danes že najbrže vsem pel mrtvaški zvon, tako pa vstajamo k novemu življenju, ki nam bo ob 20 letnem jubileju našega osvobođenja in nastanka naše domovine Jugoslavije dala človeka vredno in dostojno življenje. Ta jubilej bo ostal nam in našim otrokom v najlepšem spominu. Zato ne samo jemati, kakor večina hoče, ampak tudi malenkost dati, če hočemo resnično zmagati. Kakor vi brez sredstev ne morete ničesar doseči, tako tudi mi ne. Kdor se pozivu ne bo odzval vsaj do 6. januarja 1938, bo črtan iz organizacije in odjavljen, kar smo za nekatere že storili, da ne bodo živeli na naš in vaš račun.

Na občnem zboru pa povejte vse, kar vam teži srce in to brez strahu. Vsi za enega, eden za vse, zato vsi do zadnjega na občni zbor!

Odbor.

Maribor. — Zalna maša. Kakor vsako leto v smislu naših društvenih pravil, je tudi letos Kraj. odbor mariborski imel dne 8. nov. t. l. v stolni cerkvi žalno mašo v spomin vseh padlih vojnih žrtev, umrlih vojakov in članov našega Združenja, katere se je udeležilo lepo število občinstva. Sresko poglavarstvo levi breg je zastopal poglavar g. dr. Šiška in desni breg poglavar g. Popovič. Mestno občino pa je zastopal g. Gračner. Našemu vabilu so se odzvali tudi zastopniki Udruženja rezervnih oficirjev in zveza Majstrovih borecev. Zlasti pa je bilo lepo število udeležencev višjih in nižjih oficirjev mariborske garnizije.

Kraj. odbor UVI. Moravče sporoča svojim članom, da naj se prijavijo pri svojem Kraj. odboru takoj vsi, ki bi radi železniške legitimacije za l. 1938. Veljavne bodo 5 let. Za nove legitimacije je treba predložiti sledeče: 1. novo sliko, 6 cm široko in 9 cm visoko; 2. overovljen prepis Rešenja Viš. invalidskega sodišča, Beograd; 3. zadnji odrezek nakaznice od invalidnine in 4. 20 dinarjev v gotovini.

To v vednost vsem članom in članicam. Do sedaj se še ni nihče prijavil, čeprav je »Vojni Invalid« o tem že večkrat poročal. (Glej »V. I.« meseca septembra in oktobra.)

Nadalje naproša K. O. vse člane, ki so organizirani, da pripeljejo s seboj vse one tovariše invalide, ki še niso organizirani. Takih je posebno mnogo okrog Zlatega polja, Črnega grabna in v Tuhinjski dolini. Čim več nas je, tem več bomo dosegli!

Sevnica. Občni zbor tuk. K. O. se vrši dne 9. januarja 1938 ob pol 9 pri Kraglu v Sevnici. Pridite vsi do zadnjega; naj noben član ne manjka, ker je ta občni zbor mnogo važnejši kot so bili vsi dosedanja. Tudi novi člani iz Planine in Radeč pridite vsi, da vidite in spoznate delo naše organizacije!

Na zadnjo nedeljo pred božičem, to je dne 19. t. m., priredi tukajšnji K. O. božičnico za člane, ki so podpore nujno potrebni. Spored božičnice je sledeč:

1. Ob pol 9 bo v župni cerkvi sv. maša za vse umrle člane tuk. K. O. in njih umrle sorodnike, kakor tudi za vse umrle sorodnike še živih bivših in sedanjih članov. Člani! Naša dolžnost je, da se te maše udeležimo polnoštevno!

2. Takoj po maši bo v naši dvorani (pri Kraglu) — če le mogoče — kratka božična igra.

3. Po igri, če te ne bo, pa takoj po maši razdelitev podpor in oblek.

4. Zaključek božičnice: Božično in novoletno voščilo.

Vsi tisti člani, ki prejmejo na ta dan kakršnokoli podporo zase ali za otroke, bodo ustmeno ali pismeno obveščeni. Kdor ne bo obveščen, ne dobi božične podpore, ampak bo dobil za veliko noč.

Vsi tisti, ki so po K. O. vložili prošnje za podporo iz druge nabiralne akcije, ne prejmejo gori omenjenih podpor 19. t. m., temveč naj počakajo; dobili jih bodo v kratkem.

Ker imamo za vseh 118 članov premalo sredstev na razpolago, pripomnimo, da tisti, ki božičnice ne bodo prejeli — predvsem člani iz Radeč in Planine, pridejo v poštev kot prvi za velikonočne podpore. To povemo zato, da ne bo nihče mislil, da K. O. kogarkoli zapostavlja.

Naš K. O. bo odposlal naročilo za nove žel. legitimacije najkasneje dne 28. t. m. Ker moramo imeti vsi nove legitimacije — tudi tisti, ki se jim še niso iztekle —, zato treba hiteti, da jih pravi čas nabavimo. Prinesite torej še pred prazniki prepis rešenja, staro legitimacijo, novo sliko, 22 Din in zadnji odrezek. Zamudniki naj si nevshečne posledice sami pripišejo.

Člani Krajnc Anton, Kozinc Ivan in Fabjančič Martin, pridite in dvignite že svoje članske knjižice. Čas je že!

Vsem članom K. O. javljam, da bo do obnega zboru tajnik samo ob torkih in petkih za stranke na razpolago. Druge dneve radi prezaposlenosti pod nobenim pogojem ne! — Članarino poravnajte vsi!

Ne pozabite na občni zbor, ki bo 9. januarja 1938, to je: na drugo nedeljo po novem letu! Po občnem zboru bo kratka, pa zelo zabavna igra samo za člane in brezplačno. — Vsem članom: Vesele praznike in srečno novo leto!

Odbor.

CELJE

V nedeljo, 8. januarja 1938, priredi Kraj. odbor svoj občni zbor, to pa radi tega, da morejo zunanji člani uporabiti nedeljske karte in se v polnem številu udeležiti tega zboru. Posebna vabila se ne bodo poslala, pač pa bo ta poziv objavljen v decembrskem in januarskem »Voj. Invalidu«.

Pridite polnoštevno, ker na zboru boste slišali o inv. kongresu in o načrtu novega zakona. Povejte to tudi neorganiziranim članom, da se lahko tega zborovanja udeležijo, v njihovem interesu.

Svoj čas smo večini članom poslali s člansko knjižico tudi našo položnico; uporabite jo za plačanje članarine in naročnine za leto 1937, kolikor ste še v zamudi. Ponovno bomo vsem zaostalim članom poslali položnice po novem letu z »Vojnim Invalidom«; položnice bodo pa prejeli tudi člani, ki so članarino že plačali. Naj pa položnico spravijo za prihodnjo pošiljatev.

V začetku maja prihodnjega leta priredimo veliko tombolo. Ker bomo pri isti tudi letošnje dobitke porabili, bo ta tombola z dobitki prvovrstna in dobitki v večji vrednosti. Prosimo člane, da opozore svoje znanke na to, da bo udeležba pri tej tomboli obilna. Letos je radi tehničnih zaprek ni bilo mogoče prirediti v jeseni.

Krajevni odbor v Kozjem sporoča vsem članom in članicam, da naj vsi poravnajo članarino in naročnino za leto 1937 ako je še niso, da se jim list ne ustavi. Po članske knjižice pa naj pridejo tov. Terezija Klakočar, Antonija Drušič, Katarina Rupret, Jožef Lojen, Ana Iljaž, Jože Simončič, Franc Sinkovič, Franc Zupan, Marija Žlender, Valentin Zupančič, Marija Volavšek, Martin Debeljak. Ako še niso plačali, naj prinesejo tudi članarino. — Vsem članom in članicam se tudi naznanja, da so uradne ure vsako nedeljo od 9. do 12. ure pri tovarišu Klavžerju Jožetu v Kozjem št. 41. Veliko članov še ni prineslo slik. Da bodo dobili članske knjižice, morajo takoj prinesiti svoje slike.

Naš Rod, 2. zvezek, je izšel in prinaša lepe zgodbe, pesmice, polno slik, zanimive razprave, da je res dobro čtivo za otroke.

Tako se nam godi...

JESENICE

Pri K. O. Jesenice imamo sledeče kričeče slučaje zapostavljanja vojnih žrtev, kot posledico proslulega inv. zakona iz leta 1929:

1. Rant Zdravko, 80% inv., amp. leva noga, je po navedenem zakonu reducirán zbog famoznega čl. 42, ker je imel pred mnogimi leti neznatno kaznen radi nekega pretepa. Nima nobene zaščite, ne prejema pokojnine niti žel. legitimacije, skratka, brezpraven je. In po vrhu še to: Pretep vendar ni koristljubje.

2. Bergman Franc, 60% inv., prestreljena lica, odprtina ust otežkočena, umeten nebes, brez dela in stalnega bivališča, ne prejema nobene invalidnine, nima nobene zaščite, ker je imel neznatno kaznen pred davnimi leti. K. O. mu je po raznih potih in nešteti inštancah oskrbel ustno protezo, ker sicer ne bi mogel niti živeti sprejemati. Ta slučaj ne samo kriči, ampak celo tuli.

3. Nikolavčič Anton, 70%, amputirana levica. Reduciran po zakonu iz leta 1929, češ, da je poškodbo dobil v izvrševanju službe v civilnem staležu. Kljub vsem dokazom, da je to naziranje zmotno, da je bil poškodovan v vojnem ozemlju, ko je bil kurjač železniškega stroja, ki je vozil takorekoč v fronto, se odločujoči trdovratno drže omenjenega zakona in Nikolavčič še danes ni prišel do svojih pravic.

4. Šavli Jože, 80% voj. inv. s tako težko notranjo poškodbo in boleznijo, da je že večkrat nezavesten obležal. Da je to težak slučaj, je razvidno iz tega, ker so mu prejšnje komisije prisodile tako visok procent. Ker pa Šavli nima zunanje poškodbe, mu je zakon gladko črtal vseh 80% in danes je brez sleherne zaščite, dasi takorekoč visi med življenjem in smrtjo.

5. Erlih Jože, 30% vojni invalid, ima posestvo, od katerega je plačal baš 2 dinarja več davka kot pa predvideva prosluli census. Dasi ga je v preteklem letu plačal znatno manj in je bila vložena tozadevna prošnja, oziroma pojasnilo, nima še nobene rešitve in ne zaščite. Tako zna Erlih čakati do konca življenja na pravnično rešitev, ako ne bo zakona, ki bo vse te stare grehe popravil.

6. Skomavec Alojzij, je po dopolnilnih odredbah iz lanskega leta sicer dobil mesto dotedanjih 40 50%, toda ne da bi se mu pokojnina procentom primerno zvišala. Njegova diagnoza: ankiloza des. zapetja v pravem kotu je težkega značaja in le čudno, da more sploh še vršiti kako delo.

7. Novak Rudolf, 30%, strel skozi levo rame, ortipa l. ukoč., že prosi vsa leta, da se mu krivica popravi, a vedno zaman, zakon iz l. 1929 ga črta iz vrst vojnih invalidov.

8. Znidar Ivana, vojna vdova, nima nobene zaščite po inv. zakonu iz l. 1929 iz enostavnega razloga, ker je mož, invalid, umrl doma.

9. Murko Marija. Edinstven slučaj, najbrže enakega ni v vsej Jugoslaviji. Njen mož je bil obsojen na pet let trdnjavske ječe, katero naj bi prestal v češki trdnjavi. Bil je med onimi, ki so se pobunili in zahtevali konec vojne. Poleg tega je bil obdolžen pobege. Vojaški transport se je vozil takrat skozi Jesenice in ker je bilo rečeno, da bo vlak dalj časa stal, je skočil domov, da vidi svoje otroke. Med tem je vlak odpeljal in pokojni Murko se je takoj javil na jeseniškem kolodvoru, komandant pa mu ni znal povedati, v katero smer in fronto je vlak odpeljal. Priporočil pa mu je, naj se javi pri kadru, kar je tudi storil, a vendar je bil smatran kot dezertier ter obsojen.

Nečuvno, za ti dve obsodbi, ker ni maral v uniformi črno-žolte armade ubijati svoje brate po krvi, mu štejejo zdaj v Jugoslaviji v zlo.

Naši grobovi

Trebnje. Umrla je naša članica Marija Balantič, vas Korita. Zaman je čakala novega invalidskega zakona, da bi ublažil njeno trpljenje. Naj ji bo zemlja lahka!

JESENICE. Jeseniška podružnica je zopet osirotela za eno članico, po večno plačilo za svoj življenjski trud je odšla pretekli teden zvesta članica Marija Brtoncelj iz Mojstrane. Takoj po ustanovitvi podružnice v Mojstrani se je včlanila in tudi potem, ko je bil delokrog te podružnice prenešen na Jesenice, je ostala zvesta članica in točna plačnica. Vse življenje je delila usodo trpinov, ni ji bilo postlano z rožicami, zlasti še, ko je njen mož za vedno ostal tam daleč na krvavih poljanah in je nji sami ostala skrb za pet nepreskrbljenih otrok, katere je z velikim trudom spravila do kruha.

Samo par dni je bolehal in nihče ni slutil, da so ji ure življenja na tem svetu že potekale ter se v torek zvečer, dne 9. novembra, iztekle. Krajevni odbor Jesenice je mesto venca poklonil preostalim sto dinarjev kot spomin na blago pokojno, kateri večni mir, preostalim pa naše sožalje.

In tak slučaj upošteva sedanji zakon iz l. 1929 ter vojni vdovi ne da njenih pravic. Zlasti ta slučaj treba javno pibiti, da se bo nad njim zgražal ves pošten svet. Kazen iz bivše, sovražne države, ki nas je s silo gnala na bojišča, je po zakonu 1929 na tehtnici, tako da ostane vdova brez vseh pravic.

10. Pesjek Marjeta. Njen mož je prišel iz fronte domov ter bil zaposlen pri KID na Jesenicah, ki je izdelovala takrat izključno samo vojno blago in bila tudi pod vojaškim poveljstvom. Sovražni aeroplan je vrigel bombo ter med drugimi ubil tudi pokojnega Pesjeka. Dasi je jasno, da je bil ubit v izvrševanju vojaške službe (saj so bili tudi prestopki v tovarni kaznovani po vojaških zakonih), vendar prosluli inv. zakon vdovi ne priznava njenih pravic.

11. Vidmar Barbara. Ta je sicer imela svoje pravice, toda v boju za življenje (kajti 88 Din je za en mesec življenja vsekakor premalo) si je pomagala na ta način, da je prenašala saharin, pri čemer so jo zalotili in kaznovali. Dasi je od tedaj že poldrugo leto in je bila vložena prošnja, ni še nobene rešitve.

12. Žvan Angela, katere mož je bil nadrednik, ne prejema vdovnine, ker ji je mož umrl doma na bolezni, katero si je nakopal na bojišču.

13. Merlak Jerca, ne prejema vdovnine, ker ji je mož umrl doma.

14. Bartelj Ivana nima nobene zaščite, ker se je vdala takozvanemu »nemoralnemu« (pfuj!) dejanju in ima nezakonskega otroka, starega 19 let. Prosluli zakon ji ošporava pravice do zaščite.

To so slučajni članovi, t. j. onih, ki so kljub krivicam, ki se jim gode, ostali zvesti svoji organizaciji.

CELJE

Čudovito tolmačenje § 98. inv. zakona. Član Krajevnega odbora Udruženja Celje, 80% vojni invalid z amputirano nogo, Triglav Alojz ni priznan. Ker je bil obrtnik in je imel davčni census, mu je zakon 1929 invalidnino odvzel. Leta 1936, ker ni mogel kot pohabljenec opravljati obrti, je obrt opustil in polovico posestva prepisal svoji ženi Angeli. In to 26. marca 1936. Ker pa je po novi Uredbi od 1. marca 1936 bil davčni census pomaknjen s 120 na 170, a on plačuje zdaj davka 155 dinarjev, je vložil zahtevo po priznanju.

Pa mu je inv. sodišče in tudi Višje invalidsko sodišče odklonilo invalidnino z motivacijo: »Iz navedenega stanja izhaja, da prosilec nima davčnega predpisa (podčrtali mi, op. ur.), a to iz razloga, ker je izročil svoje posestvo ženi Angeli. Ne glede na to pa je v smislu § 99 inv. zak. iz leta 1929 upoštevati davek žene (podčrtalo sodišče), ki znaša preko 170 Din, zaradi česar prosilec v smislu uredb § 74 Uredbe z dne 25. marca 1936 ni smatrati za siromašnega.

Čudovito, kaj?

§ 98 inv. zakona pa nikjer ne govori, da se invalidu šteje tudi davek žene. Zakon med možem in ženo pa ni zadruga.

Donnerwetter!

Ljubljana. Birokratizem ni nikoli reševal socialnega vprašanja, a vendar, žal, je v invalidskega vprašanja uveden najhujši birokratizem. Invalidska sodišča pa ga izvajajo v poudarjeni meri.

Do so pa tudi drugod invalidska sodišča »država v državi«, evo kaj je zapisal »Ratni Invalid« v svoji številki od 7. oktobra 1937.

Invalidsko sodišče za drinsko divizijsko oblast v Valjevu celo prinaša svoje razsodbe (rešenja) osnovane na neresničnih razlogih in na podlagi čiste laži odbija vojnim žrtvam invalidnino.

Takih razsodb je to sodišče mnogo zagrešilo, ali pravcata potegavščina sta ta dva slučaja:

Z rešenjem br. 8362 od 12. maja 1927 je to sodišče motiviralo razlog nepriznanja Julki, vdovi pok. Milana Miškovića, invalidnine, češ, ker ni bila priznana po invalidskem zakonu iz l. 1925. In zato je zdaj sodišče ne more priznati, tudi ne z uporabo Uredbe od 1936. Isto sodišče pa je prej enkrat razsodilo, da se njeno prejšnje rešenje zamenja z rešenjem po 1925, s katerim je bila priznana in dobivala invalidnino do 1. oktobra 1929.

Druga taka »pravičnost« pa je z invalidom Dobrivojem Nikolićem. Sodišče trdi, da je imel Nikolić leta 1929. 20% invalidnosti. Ali že leta 1914. mu je granata odtrgala celo desno roko in je imel vedno 80%, kar je bilo celo od istega sodišča prej nekolikokrat pravilno potrjeno.

LJUBLJANA

Ljubljanski Krajevni odbor opisuje trdovratno molčanje na že tri zahteve, da minister soc. pol. odredi ponovno sodbo za vojnega invalida Pintariča Ivota.

Pintarič Ivo je dobil strel skozi nogo na koroški fronti, torej že na frontu za državo Jugoslavijo. Pretrgana ima oba živca. Pregledna komisija je zapisala površno diagnozo, s katero se pojmuje, da je pretrgan samo eden živec. Dala mu je pa, kakor je določal pravilnik, 40%. Za vsak pretrgan živec se določa 20%, in ker sta pretrgana 2 živca, je dobil 40%. Ali, kakor že rečeno, je diagnoza zapisana površno. Po zakonu l. 1929. leta so pa samo gledali diagnozo in ker je iz nje razvidno, da je pretrgan samo en živec, so mu iz 40 zapisanih in določenih odstotkov kar 20 črtali. Ostal je tako brez zaščite. Zdaj je že trikrat zaprosil za ponovno sodbo, trikrat je bilo odbito. Zdaj leži četrti zahteva v Ministrstvu soc. politike in se ne premakne nikamor. Pintarič potrebuje zato ortopedične pripomočke in si jih mora zdaj nabavljati sam, kakor da je sam zakrivil, da je na koroški fronti za Jugoslavijo bil tako pohabljen.

Tako se nam godi!

Cerknica. Obupen klic je poslala vojna vdova Ivana Kraševce iz Grahovega pri Cerknici Invalidskemu sodišču v Ljubljani.

Tam piše: »Sem mati padlega edinega sina, ki je padel na bojišču na Tirolskem 1. novembra 1918. Sem vojna vdova po možu Matiji, ki je dobil bolezen v strelskih jarkih in je prišel domov bolan in za vsako delo nesposoben. Poslali so ga radi tega z bojišča domov kakašna 2 meseca pred razpadom vojske.

Doma se je boril z življenjem in smrtjo, dokler ni 21. novembra 1922 v silnih bolečinah, poleg neznosne skrbi, kaj bo z njegovo številno in nepreskrbljeno družino, ki jo mora zapustiti, to je sedem otrok v starosti od 2 do 17 let, umrl. Eden izmed otrok, hčerka, je živčno bolana in bojazna, da je tako beda še povečana. Posestva nimam več razen 2 njiv in male gostilne, ki pa je obdavčena, da ni obstati. Sem v največjih skrbih, da mi ne bo vse prodano in od nikoder nimam najmanjših dohodkov. Obračam se s ponižno prošnjo na naslov, da mi blagovoli čimprej priznati mojo podporo, ki mi gre po zakonu.

Kaj rečete na to?

Slovenjgradec. Tu pri nas je 84 let stara mati, ki je izgubila sina edince, svojo nado za stare dni. Sin je na posledicah ran, ki jih je dobil v vojni, umrl že leta 1919. Do leta 1929. je prejela zanj podporo, a zloglasni invalidski zakon ji je potem to podporo vzel. Zdaj leži že 2 leti v postelji brez vsake podpore, brez vsake pomoči, ker je uboga delavka. Živi samo od tega, kar ji dobri ljudje prinesejo na dom. Človeku se krči srce, ko vse to vidi.

Ljubljana. Birokratizem ni nikoli reševal socialnega vprašanja, a vendar, žal, je v invalidskega vprašanja uveden najhujši birokratizem. Invalidska sodišča pa ga izvajajo v poudarjeni meri.

Služaj tovariša Belinca, trafikanta v Ljubljani, 70% vojnega invalida, kriči dovolj glasno. Evo ga!

Tovariš Belinc je priznan kot 70% vojni invalid. A ker je imel predpisan pridobinski davek — ima pač trafiko in mu zato, kakor pač vemo, predpisujejo pridobinski davek — nad 120 Din. Leta

1934. pa je bil oproščen od pridobinskega davka. To mu je bilo od davčne uprave sporočeno v mesecu decembru 1934.

Ker pa je preteklo od dneva, ko je bila razsodba, t. j. izdano rešenje, da je Belinc sicer priznan invalid, a invalidnine radi davčnega censusa ne more dobiti, že več kot predpisanih 6 mesecev, se je njegova zahteva, da se mu izplačuje invalidnina, morala zavrniti, ker je v smislu § 73 inv. zakona vložena prepozno.

Tako torej!

Še lepše pa je, da je tov. Belinc poudaril, da ni on kriv, če se mu je davčni census mogel šele po 6 mesecih znižati, in naj se šteje predpisani rok, če že mora birokracija obveljati, od dneva, ko je bil od davkarije obveščen, je na to Višje inv. sodišče v Beogradu odgovorilo, da se to ne more upoštevati in je zahtevo zavrnilo.

Ali ne kriči taka birokracija v nebo?

Dejansko je tov. Belinc 70% vojni invalid. Vojni pohabljenec, brez noge, oziroma lesono nogo-protezo. Ker pa je imel preveč davka, mu niso dajali invalidnine. Zdaj, ko nima več davka, pa mu zopet invalidnine zato ne dajejo, ker je zapisana beseda »šest mesecev« pretekla.

Torej je beseda na papirju več kakor živ človek?

In takih slučajev je nešteto.

Repotev.

Krik

Bil sem kakor hrast močan,
upov poln in poln načrtov,
s' toplo dušo, polno sanj,
z mladostjo, čilostjo obdan,
ponosen ves in dobre volje,
nepoznan bil strup je zlobe —
a zdaj brez roke, noge svoje
krevljam bêtežen tja v en dan...

Srd bliška z mojih se oči,
glas trd je ves in ves grozeč,
psujem, kolnem, ves besneč:
»Prokleti mi bodite vsi!
Dobro, vem, se vam godi,
vrgli ste me med uboge,
vrgli tja me med smeti...
Za žrtve, za lesene noge
dali za nagrado mi prezir —
naj vzame vrag vas in hudir!...

Dan na dan pokošen cvet
gine bolj in bolj in vene
med tem pa veseljači svet...
Kaj mu umirajočih mar pogled,
kaj mu ropot noge lesene...
On žrtve ne pozna nobene!
Proklet! — Stokrat proklet!

Repotev.

Pokvarjenost

V avgustovi številki »Vojnega Invalida« smo na 3. strani v članku »Nečuvna pokvarjenost in podlost« razgledali podleža, ki se mu sicer zdi, da njegovo ime ni poznano, ker ga nismo z imenom imenovali, ali povemo, da ga poznamo. Bil je namreč tisti, ki je 100% slepega vojnega invalida Antona Lipoharja ovajal sreskemu načelstvu v Novem mestu, pisмено namreč, brez podpisa, kakor delajo podle duše, češ, Lipohar svojo slepoto simulira. Zavezali smo mu jezik.

Podobna podlost se je zgodila v Šoštanj. Tam je invalid Karl Stojan iz osebnega sovraštva napisal finančni direktorji v Ljubljano ovadbo, češ, vojni invalid Franc Kočevar (ki je tudi tajnik K. O. v Šoštanju) ni izgubil noge vsled vojne, ampak pri nesreči v tovarni. In, seveda, finančna direkcija je invalidno ustavila, invalidsko sodišče pa to reč zdaj preiskuje — in tovariš Franc Kočevar bo dobil zadoščenje — laž in ovadništvo bo kaznovano.

To beležimo z imeni, da vsi vedo, kako je v nekaterem človeku, pa četudi je vojni invalid, vzrasla pokvarjenost. Pesnik Limbarski je takim ljudem zapel takole pesem:

OVADUSTVO

Rodil te je pekel, ki nima ljubezni,
v strupenih kalužah si tamkaj doma:
nekoč te je satan na zemljo presadil
za tiste, ki nimajo v prsih srca.

Zavist in hinavstvo rahla ti gredice,
priliva jim podlost, sovraštvo, napuh;
ob tebi se zbirajo črne cvetice,
kjer pridno vrtnari sam zlobni jim duh.
Kdor z blatom iz pekla si dušo umaže,
uživa, ko žrtve krivico trpi;
na videz se kakor prijatelj ti kaže,
za hrbtno pa škriplje in stiska pesti.

Še vragu se tako počenjanje gabi,
zato ovaduhu odstopa svoj cvet:
»Kar nočeš, da drugi bi tebi storili,
ti moraš izvesti, zato si najet!«

Izdaja Udruženje vojnih Invalidov. Odgovorni urednik: Matej Jevak, Miklošičeva cesta št. 13. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, (predstavnik Albert Kolman).